

Αξιοπιστία και αποτελεσματικότητα των ελληνικών καταλόγων

Ασυνέπειες και λάθη στα αρχεία
καθιερωμένων ονομάτων

Έλλη Άνθη-Καλοφωλιά
Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Λειτουργίες βιβλιοθηκών σήμερα

Βιβλιοθήκη
Βιβλιοθήκη

Καταλογογράφηση

Σε μεγάλο ποσοστό:

- Αναδρομική από εξωτερικούς συνεργάτες
- Χαμηλά ποιοτικά κριτήρια
- Αγορά έτοιμων εγγραφών
- Αντιγραφή από άλλους καταλόγους

Δείγμα αποτελεσμάτων αναζήτησης

Αποτελέσματα Αναζήτησης: Συγγραφέας (Αλφαβητικά) = h

Hβerubel , Michel

1

Hδeliou , Maria

1

HδesaZia , Lela

1

HZagg , Inga

1

Δείγμα εγγραφής

- Τίτλος: Το hΔemerologio mias theatrinas/ereuna,
epimeleia VasilΔes Kavnathas
- Συγγραφέας: ΗΔesaZia , Lela
Kavnathas , VasilΔes
- Στοιχεία Έκδοσης: AthΔena : Ekdoseis KastaniΔotΔe, 1991
- Φυσική Περιγραφή: 166 p.: 21 cm.
- Θέμα: ΗΔesaZia - Lela - Diaries
Actors - Greece - Diaries (Τελευτ. πρόσβαση 3-10-04)

Απόψεις (1)

«Άπαξ και οι βιβλιοθήκες χάσουν τον έλεγχο της ποιότητας των καταλόγων τους, δεν υπάρχει επιστροφή και ο κόσμος των βιβλιοθηκών θα αντιληφθεί πολύ αργά τι έχει χάσει»

Joseph C. Harmon

Απόψεις (2)

Κρίση της καταλογογράφησης = αποτυχία της διοίκησης

«Για τον ενημερωμένο βιβλιοθηκονόμο η καταλογογράφηση φαίνεται να είναι η καρδιά της βιβλιοθηκονομίας· ο κεντρικός πυρήνας σε κάθε τι που κάνουν οι βιβλιοθηκονόμοι»

Michael Gorman

Πεδίο έρευνας

Αρχεία καθιερωμένων ονομάτων

- Ερωτηματολόγια
- On-line αναζητήσεις
 - Σάρωση (Browse)
 - Αναζήτηση (Search)

Αρχεία καθιερωμένων ονομάτων

- Ονόματα φυσικών προσώπων και συλλογικών οργάνων
 - Ασυνέπειες και λάθη καθιέρωσης στον ίδιο κατάλογο
 - Μη ανάκληση
 - Πολλαπλή καθιέρωση

Ασυνέπειες καθιέρωσης και λάθη

- Ονόματα φυσικών προσώπων
 - Επώνυμο
 - Προσωπικό (μικρό) όνομα
 - Πατρώνυμο
 - Προσθήκες (τίτλος, ιδιότητα κλπ.)
 - Χρονολογίες
 - Ένταξη στο σωστό πεδίο MARC

Επώνυμο (1)

- Λάθη πληκτρολόγησης
 - Πασαδ**αι**ος / Πασαδι**ά**ος, Λ.ουκάτος, **a**Δαφνής, **Ἰ**ακωβίδη
- Διαφορετικός τονισμός, έλλειψη τόνου, χρήση διαφορετικών τονικών σημαδιών
 - Μαραβ**έ**γιας / Μαραβεγ**ιά**ς / Μαραβεγιας, Βαι**ι**τσος / Βαι**ϊ**τσος
- Διαφορετική χρήση σημείων στίξης (κόμμα, ενωτικό)

Επώνυμο (2)

- Καθιέρωση σε ονομαστική και γενική πτώση
 - Αγγελομάτη, Χρ. Εμ. / Αγγελομάτη**ς**, Χρήστος Εμ.
- Ελληνικό – λατινικό πληθυντικό
 - **Χ**ουβαρδά**ς**, **M**essenger
- Καθιέρωση υπό διαφορετικό τμήμα ονόματος
 - **Νερουλός** Ρίζος, Ιάκωβος / Ρίζος-**Νερουλός**, Ιάκωβος
- Κεφαλαίοι – πεζοί χαρακτήρες
 - Αγγελόπουλος / ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΣ, Ο'**n**eill / Ο'**N**eill

Επώνυμο (3)

- Καθιέρωση σε ευθεία και ανεστραμμένη μορφή
 - **Νάικος** / **Νάικος**, Κώστας
 - Μαραβέγιας, **Ναπολέων** / **Ν.** Μαραβέγιας
- Ελληνική – λατινική γραφή
 - Μυριβήλης / Myriveles / Myrivilis

Προσωπικά ονόματα (1)

- Καθιέρωση πλήρους προσωπικού ονόματος, αρχικού ή τμήματος
 - Χρήστος / Χρ. / Χ.
- Διαφορετική μορφή ονόματος
 - Γιάννης / Ιωάννης, Εμμανουήλ / Μανόλης
- Δύο ονόματα
 - **Βενέδικτος** / Παύλος-**Βενέδικτος**
- Λάθη πληκτρολόγησης – ορθογραφικά
 - **Ϊουλία**, **?**ννα, *****λενα, Γεωργί**ο**s

Προσωπικά ονόματα (2)

- Καθιέρωση στη γενική πτώση
 - Κωνσταντίνου
- Μόνο προσωπικό όνομα ή λανθασμένη σειρά
 - Αγγελική
 - Ιωάννης Μπασιώτης
- Ακολουθεί το επώνυμο χωρίς κόμμα & διάστημα
 - ΈβερτΛιζα, ΒαγιάνοςΝίκος
- Χρήση ή όχι σημείων στίξης
 - Anna Victoria / Anna-Victoria, Γιώργης.

Πατρώνυμο

- Καθιέρωση με ή χωρίς πατρώνυμο
 - Βαβίζος, Γεώργιος **X**.
- Πατρώνυμο σε διαφορετική μορφή
 - Α. / Αχιλ. , V. / Vladimirovich
- Αρχικά με ή χωρίς τελεία
 - X / X.
- Αρχικά με ή χωρίς διάστημα από προσωπικό όνομα
 - C.M. / C. M.

Προσθήκες (τίτλοι & ιδιότητες)

- Καθιέρωση με πλήρη ή ελλιπή στοιχεία
 - Ιωάννης, **ο Βυζάντιος**, Πρωτοψάλτης / Ιωάννης, Πρωτοψάλτης
- Κεφαλαίοι / πεζοί χαρακτήρες
 - ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ **Ο ΑΛΙΚΑΡΝΑΣΣΕΥΣ** / ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ **ο Αλικαρνασσεύς**, Πρωτοψάλτης / πρωτοψάλτης
- Λάθη ορθογραφικά και πληκτρολόγησης
 - ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ Ο ΕΚ ΦΟΥΡΝΑ**Α**

Χρονολογίες (1)

- Καθιέρωση ή όχι χρονολογιών
 - Θεοδωρακόπουλος, Ιωάννης, **1900-1981**
- Ατελής και πλήρης χρονολογία
 - Μυριβήλης, Στρατής, **1892-1969** / Μυριβήλης, Στρατής, 1892-
- Σωστή – λανθασμένη χρονολογία
 - Νάκου, Λιλίκα, **1899-1989** / Νάκου, Λιλίκα, **1903-1989**

Χρονολογίες (2)

- Χρήση παρενθέσεων ή όχι
 - O'Neill, Eugene, **(1888-1953)** / O'Neill, Eugene, **1888-1953**
- Διαφορετική έκφραση χρονολογιών
 - Nabi Sair, **f1641 or 2 – 1712** / Nabi Sair, **1642–1712**

Λάθος πεδίο MARC

- Ένταξη σε λάθος πεδίο (UNIMARC)
 - 200 ⇔ 210 ή
 - 700, 701, 702 ⇔ 710, 711, 712
- Ένταξη σε λάθος υποπεδίο
 - b ⇔ c ή
 - f ⇔ z
- Λανθασμένος δείκτης
 - Για όνομα σε ευθεία μορφή ⇔ δείκτης για όνομα ανεστραμμένο

Παραδείγματα

Ζολώτας, Ξενοφών

Ζολώτας Ξενοφών

Ζολώτας, Ξενοφών Ε.

Ζολώτας, Ξενοφών Ε.,
1904-

Ζολώτας, Ξενοφών Ε. 1904-

Μαραβέγιας, Ναπολέων

Μαραβεγιάς, Ναπολέων

Μαραβεγιας, Ναπολέων.

Μαραβέγιας, Ναπολέων.

Ν. Μαραβέγιας

Μυριβήλης Στρατής 1892-
1969

Myriveles Strates 1892-

Myrivilis Stratis 1892-

Ονόματα συλλογικών οργάνων

- Γενικά
- Κύρια ονομασία συλλογικού οργάνου
- Κύρια ονομασία με εξαρτώμενο τμήμα
- Συλλογικό όργανο υπό γεωγραφική περιοχή

Γενική κατηγορία

- Λάθη ορθογραφικά – πληκτρολόγησης
 - Μετσόβειο / Μετσόβιο
- Καθιέρωση διαφορετικής αποδεικτής ορθογραφίας
 - Εταιρ(ε)ία
 - Ελλάδος / Ελλάδας
- Πληκτρολόγιο ελληνικό / λατινικό
 - **E**uropean Food Information Council

Γενική κατηγορία

- Χρήση κεφαλαίων ή πεζών αρχικών γραμμάτων κάθε λέξης ή πλήρης χρήση κεφαλαίων ή πεζών
 - Εθνικό **Ί**δρυμα **Ε**ρευνών
 - Εθνικό **ι**δρυμα **ε**ρευνών
- Ένταξη σε λανθασμένα πεδία ή δείκτες
 - 710 **\$01** \$a Institute for the Study of the USSR
 - 710 **\$02** \$a Institute for the Study of the USSR

Κύρια ονομασία συλλογικού οργάνου

- Πλήρης ονομασία ή συντομογραφία, ακρωνύμιο κλπ. ή απλούστερη μορφή ονομασίας
 - Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος / Ε.Τ.Ε.
 - Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών / Πανεπιστήμιο Αθηνών
 - Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος
- Συντομογραφία με ή χωρίς τελείες
 - ΓΑΚ / Γ.Α.Κ.

Κύρια ονομασία με εξαρτώμενα τμήματα

- Καθιέρωση σε ευθεία ή μη μορφή
 - Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ
 - Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος. Ινστιτούτο Εργασίας
- Εξαρτώμενο τμήμα σε υποπεδίο (b) ή όχι
 - **\$a** Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος. Ινστιτούτο Εργασίας
 - **\$a** Γενική Συνομοσπονδία Εργατών Ελλάδος **\$b** Ινστιτούτο Εργασίας

Συλλογικά όργανα υπό γεωγραφική περιοχή

- Καθιέρωση χώρας με διαφορετικές ονομασίες
 - **Ελλάς**. Υπουργείο ...
 - **Ελλάδα**. Υπουργείο ...
 - **Ελληνική Δημοκρατία**. Υπουργείο ...
- Συλλογικό όργανο υπό ή χωρίς γεωγραφική περιοχή
 - **Ελλάς**. Υπουργείο Εσωτερικών
 - Υπουργείο Εσωτερικών

Παραδείγματα (1)

- Ελληνική Εταιρεία Επιστημόνων Η/Υ και Πληροφορικής
- Ελληνική Εταιρεία Επιστημόνων Η/Υ και Πληροφορικής
- Ελληνική εταιρεία επιστημόνων ηλεκτρονικών υπολογιστών και πληροφορικής
- Ελληνική Εταιρεία Επιστημόνων Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής
- Ελληνική Εταιρεία Επιστημόνων Ηλεκτρονικών Υπολογιστών και Πληροφορικής (**Ε.Π.Υ.**)

Παραδείγματα (2)

- Ιδρ. Ν.Π. Γουλανδρή
- Ίδρυμα Γουλανδρή
- Ίδρυμα Γουλανδρή-Χορν
- Ίδρυμα Ν. Π. Γουλανδρή
- Ίδρυμα Νικολάου Π. Γουλανδρή
- Ίδρυμα Νικολάου Π. Γουλανδρή

Αξιολόγηση της κατάστασης (1)

- ⌘ **Φαινόμενο άξιο λόγου ή περιστασιακό γεγονός;**
- Προβλήματα σε όλες τις βιβλιοθήκες – εμπίπτουν σε περισσότερες της μιας κατηγορίες λαθών
 - Συχνά λάθη στα αρχεία καθιερωμένων τύπων ∞ 53,5% βιβλιοθηκών
 - Τοποθέτηση σε λάθος πεδίο MARC ∞ 15% συχνά – 48% σπανίως
 - Όνομα φυσικού προσώπου με πλήρη ή ελλιπή στοιχεία ∞ 45,2% συχνά – 39,7% σπανίως
 - Όνομα συλλογικού οργάνου καθιερωμένου διαφορετικά ∞ 38,5% συχνά – 39,7% σπανίως

Αξιολόγηση της κατάστασης (2)

⌘ Φαινόμενο άξιο λόγου ή περιστασιακό γεγονός; (2)

- Χρήση ακρωνυμίου και πλήρους ονομασίας ↷ 15,1% συχνά – 46,6% σπανίως
- Χρήση ελληνικού / λατινικού πληκτρολογίου σε όμοιους χαρακτήρες ↷ 8,2% συχνά – 38,4% σπανίως
- Λάθη πολλαπλής καθιέρωσης ↷ 65,8% βιβλιοθηκών
- Ορθογραφικά λάθη ↷ 20,5% βιβλιοθηκών
- Λάθη πληκτρολόγησης ↷ 43,8% βιβλιοθηκών
- Ικανοποιητικά αρχεία καθιερωμένων τύπων ↷ 13,7% πολύ – 65,8% αρκετά – 15% λίγο – 1,4% καθόλου

Αξιολόγηση της κατάστασης (3)

⌘ *Ελληνικοί κατάλογοι: εξαίρεση ή κανόνας;*

LC Headings	Titles	Heading Type
Euripedes.	2	Personal name
Euripides	599	Personal name
Sophocles.	1	Corporate name
Sophocles	527	Personal name
Neumann, Franz L. (Franz Leopold), 1900-1954	13	Personal name
Neumann, Franz Leopold, 1900-	1	Personal name
Panagiotopoulos, I.M. (Ioannes Michael), 1901-	1	Personal name
Panagiotopoulos, Ioannes Michael, 1901-	28	Personal name
Panagiotopoulou, Ioannes Michael, 1901-	1	Personal name
Zola, Irving Kenneth.	1	Personal name
Zola, Irving Kenneth, 1935	7	Personal name

Αξιολόγηση της κατάστασης (4)

⌘ *Τα συστήματα αυτοματοποίησης δίνουν λύσεις;*

Ορισμένα συστήματα:

- Εντοπίζουν κάποιες κατηγορίες προβλημάτων
- Διορθώνουν συγκεντρωτικά λάθη αφού εντοπιστούν από το προσωπικό των βιβλιοθηκών
- Συνήθως δεν αναγνωρίζουν ταυτόσημες εγγραφές, ώστε να τις συγχωνεύσουν

Έτσι: 56,2% βιβλιοθηκών ∞ χειρωνακτικοί έλεγχοι
70,73% ∞ 1-5 ανθρωποώρες/ εβδομάδα
19,5% ∞ 6-15 ανθρωποώρες/ εβδομάδα
10% ∞ >16 ανθρωποώρες/ εβδομάδα

Αξιολόγηση της κατάστασης (5)

- ⌘ *Εθνικό αρχείο καθιερωμένων ονομάτων: πιθανή λύση;*
- On-line
- Προσαρτημένο σε συστήματα αυτοματοποίησης
- Υποκειμενικότητα χρήσης

Αξιολόγηση της κατάστασης (6)

- ⌘ *Η εφαρμογή μιας διάταξης καταχώρισης βιβλιογραφικών δεδομένων παρουσιάζει περισσότερα λάθη έναντι άλλης;*
- 77% UNIMARC – 9,5% USMARC/MARC21 – 13,5% άλλες διατάξεις
- Δεν προκύπτουν ουσιαστικά στοιχεία υστέρησης ή υπεροχής
 - Ειδική κατηγορία λαθών αποκλειστικά στο USMARC/MARC21
 - Έβερτ **Λίζα**
 - Ζολώτας, Ξενοφών / Ζολώτας Ξενοφών

Αξιολόγηση της κατάστασης (7)

- ⌘ *Είναι υπεύθυνο το έμφυχο δυναμικό;*
- Έλλειψη προσωπικού γενικά
- Τοποθέτηση άλλων προτεραιοτήτων
- Ελλιπής γνώση βασικών αρχών λειτουργίας Η/Υ
- Ελλιπής εξοικείωση με διάταξη MARC
- Ελλιπής εκπαίδευση και εμπάθунση στο σύστημα αυτοματοποίησης
- Μερική γνώση μεθόδων ανάκτησης πληροφοριών
- Περιορισμένη χρήση παραπομπών

Συμπεράσματα – Προτάσεις

- ✗ Παραμέληση στελέχωσης υπηρεσιών καταλογογράφησης
- ✓ Σωστή και σε βάθος εκπαίδευση του προσωπικού στο σύστημα αυτοματοποίησης
- ✓ Παρακολούθηση ενημερωτικών σεμιναρίων σε ειδικά θέματα
- ✓ Έλεγχος αρχείων καθιερωμένων τύπων
- ✗ Παραπομπές ≠ χάσιμο χρόνου και ενέργειας

Συνεπώς

- ✓ Διαχείριση προσωπικού
- ✓ Βάσεις δημιουργίας εθνικού αρχείου καθιερωμένων ονομάτων (φυσικών προσώπων & συλλογικών οργάνων)